

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
 negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor.
 félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
 Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.
 Laptulajdonosok és főszerkesztők:
JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:
 Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11
Kiadóhivatal:
 HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
 Telefon sz. 85.

Apponyi Albert.

Szabadka, 1903. aug. 15.

(T.) A mai politikai helyzet zűrzavaros állapotában a helyzetnek tisztázására csak egyetlen ut látszik helyesnek és ez abban áll, hogy adassanak meg a nemzetnek minden engedmények, melyeket a törvény biztosít számára az által, hogy nyíltan, minden kételyt kizáró módon beszél a magyar hadseregről, adassanak meg tehát a magyar katonai oktatás, a magyar címer és zászló használata, a magyar vezényleti nyelv, és a magyar tisztek helyeztessenek vissza a magyar ezredekhez. A békének, ez bizonyosnak látszik, ez az ára, mert a függetlenségi párt csak ezen az áron szerel le, csak ezért hagyja abba az obstrukciót, szavazza meg az ujonezjutalékot s a megfelelő költségeket. De más felől az is bizonyosnak látszik, hogy a többi pártok is kívánják a nemzeti engedményeket s ezek nélkül, lehet kerülgetés, lehet erőszakosság, de kibontakozás nem lesz. Már pedig a nemzetnek égető szüksége van a nyugodtan folyó állami életre nemcsak erkölcsi szempontból, hanem anyagi érdekből is, mert az ex lexis állapot milliókkal károsította meg a nemzetet, s károsítja napról napra.

Az események mai stádiumában már most a legnagyobb érdek ahoz fűződik, hogy ki lesz és ki legyen az a magyar államférfi, a ki a mai nehéz helyzetet képes megoldani? Ki legyen az, aki a nemzetet kielégíti, a parlamenti összekuszált helyzetet tisztázza, a 67-es kiegyezést fentartja s ezáltal az uralkodó óhajlásának is megfelel.

A magyar politikai világ komolyan számba vehető elemei ma csaknem egyértelműleg és szinte közóhajttal egy férfiúra tekintenek, mint olyanra, aki fényes multjánál, kiváló tehetségeinél, előkelő pozíciójánál s általánosan tisztelt jelleménél fogva egyedül látszik alkalmas egyénnek arra, hogy a magyar nemzet vezetésének ez időszerint nem oly nehezen viselhető tisztjét betöltse s a ki-

élesedett kérdéseknek egész tömegét a 67-es kiegyezés szellemében megoldja.

Ez a kiváló férfiú, kinek nevét ország-szerte hirdetik a lapok, *Apponyi Albert gróf*, a képviselőház elnöke, a nemzeti kívánalmak első megfogalmazója. A helyzet odáig érett, hogy a végleges megoldás már tovább nem odázható el, ha csak végleg elkeseríteni nem akarják a nemzetet, s azt a meggyőződést kelteni benne, hogy a 67-iki kiegyezés csak fikció, mely csak arra szolgál, hogy a nemzet szeme kitörtültsék. de arra egyáltalán nem alkalmas, hogy ezen az alapon a magyar nemzet önálló állami életet folytasson, már pedig mi számot tartunk az önálló nemzet és állam minden attributumára, melyet a pragmatika sanctio is fentartott, — a midőn kijelentette, hogy Magyarország önálló, semmi más államok alá nem vetett állam, a melyet saját törvényei és intézményei szerint kell kormányozni. Ha a kiegyezés, mely a *pragmatica sanctio* alapján áll, oly alkotás, mely a nemzet, a magyar állam s más részt az uralkodó ház és Ausztria viszonyait van hivatva szabályozni a teljes paritás alapján: akkor nincs kétség az iránt, hogy meg kell kapnunk mindazon jogok érvényesülését, melyek benne le vannak rakva, tehát a katonai engedményeket is. A 36 évi tapasztalás azonban azt is igazolja, hogy e törvény végrehajtásában, annak egész vonalán nézeteltérések keletkeztek köztünk és Ausztria között, melyek nem holmi lényegtelen kérdésekre vonatkoznak, hanem kardinalis dolgokra, épen az önálló állami élet attributumaira, többek közt a vámközösségre és hadseregre. A gyakorlat azt mutatja, hogy Ausztria mindkettőt a maga érdekeinek istápolására foglalja le. A vámközösségből mindenek felett neki van haszna, s a hadsereg kizárólag az övé. Nekünk sem gazdasági önállóságunk, sem magyar nemzeti hadseregünk a valóságban nincs. De most már a kérdések annyira megérették, hogy a nemzetnek tisztázni kell a vámközösség kérdését is, a hadseregét is, a mely kérdés

ez idő szerint előtérben áll. A vámközösség kérdése csak később fog napirendre kerülni.

A mai viszonyok között tehát a kérdés úgy áll, hogy első sorban megoldandó a katonakérdés, másodsorban tisztázandók mindazon kérdések, melyek mint nézeteltérések Ausztria és Magyarország között az egész kiegyezésre nézve fenforognak. Szőnyegre kerül tehát előbb-utóbb az egész kiegyezés revíziója, átvizsgálása, mert annak a pontjait úgy kell megállapítani, hogy semmiféle kétséget ne hagyjanak fenn és ne legyenek örökös vita tárgyai Ausztria és Magyarország között.

Ennek a feladatnak a végrehajtására ez idő szerint mi csak egyetlen magyar államférfiút tartunk hivatottnak: Apponyi Albert grótot, a kinek legtöbb kilátása van arra, hogy miniszteriumot alakíthat. Körülötte fog tömörülni a szabadelvű tábor nagy része, s nagy feladataiban támogatni fogja az ellenzék. Ő azonban a kabinetalakítást csak úgy fogja elvállalni, ha a katonai engedmények dolgában mindazt beválthatja, a mit hosszú politikai pályáján ígért, s a mit a nemzet tőle joggal vár. Ha ezekkel nem állhat a nemzet elé, egy lépést sem fog tenni a kabinetalakítás érdekében, hanem marad az, a ki volt, harczosa a nemzeti iránynak, melynek előbb-utóbb győznie kell. Az egész nemzet azt várja Apponyitól, hogy vagy valósítsa meg programját a katonai kérdésekben, vagy ne vállaljon miniszterséget, mert a magyar nemzetre semmi sem lenne elszomorítóbb, mint azt látni, hogy egyik fényes tehetségű és tiszta jellemű politikusa a kormány élére állva, elejti, sőt megtagadja azokat az elveket, melyekkel fényes szónoklataiban több mint egy évtizeden át elragadta nemzetét.

Mi bizunk Apponyi jellemében, s meg vagyunk győződve róla, hogy Apponyi önmagához, multjához és nemzetéhez mindig hű fog maradni.

Szuperrevízió.

(V.) A kiegyezési törvény értelme, lényege, hatálya és terjedelme tekintetében nagyon téves fogalmak uralkodnak. E tévedéseket incidentaliter megszüntetni nem lehet addig, míg az alapelvek iránt az érdekeltek egyöntetű felfogásban nincsenek.

Oda jutottunk tehát e tévedések folyamán, hogy a mai bonyodalmakat nem oldhatjuk meg másképpen, mintha az 1867. törvényt az alapelvektől kezdve minden részében újra megvizsgáljuk. Igen, superrevideálni, felülvizsgálni kell a kiegyezési törvényt összes adatai és vonatkozásaiban.

Mert Magyarország csak törvényt, jogot és igazságot kér, semmit egyebet. És ezért cserében felajánlja királyának hagyományos hűségét, ragaszkodását és erejét; Ausztriának pedig, — Magyarország teljes alkotmányos jogai fentartásával — frígyes jobbát, ennek a csekély két szónak a hozzáadásával: *teljes paritas*.

A pragmatika szankezió, Magyarország alkotmányos jogainak teljes biztosítása és a kiegyezési törvény helyes végrehajtása mellett, azt hiszem, a függetlenségi párt soha sem fogna obstruálni.

Ha majd azután idővel a nemzet iránti bizalom tökéletesen helyre áll, amit a viszonyok hamar meghozhatnak, akkor lehet, hogy önként fogják Magyarországnak nyújtani azt, amit ma a függetlenségi párt szigorúan alkotmányos és törvényes eszközökkel kíván.

Ma tehát, hogy visszatérjek, a kiegyezési törvény fölül téves fogalmak uralkodnak.

Nagynevű politikusainknak, többek között Andrássy Gyula grófnak, a 67. évi honvédelmi miniszternek, a végrehajtási és kifejlesztési ellenzéki felszólalásra, később, mikor már nem volt honvédelmi miniszter, az volt a felelete: hogy hiszen benne élünk, tehát a törvény végre van hajtva, hogy továbbá a kiegyezési törvény készítői, annak készítésével hátsó gondolatokat nem támasztottak és így a kiegyezést fejleszthetőnek nem tartják.

Pedig a kiegyezési törvény részben nincs, részben pedig rosszul van végrehajtva. A fejlődés tehát tulajdonképen csak az lenne, ha a kiegyezési törvényt szellemének s a Magyarország részére fentartott alkotmányos jogok irányának megfelelően hajtánák végre.

Csak tévedés, fogalomzavar lehet az, ami e tekintetben ellentéteket teremt; mert én is azt állítom, hogy a kiegyezési törvény készítői annak készítésével hátsó gondolatot nem támasztottak. Ők egy állandó alapot, egy maradandó kapcsolatot akartak létrehozni.

Ezt én elfogadom; én sem táplállok hátsó gondolatot, sem pedig *egyelőre* nem akarom a kiegyezési törvényt megbolygatni, illetve elveim fentartása mellett elfogadom a kiegyezési alapot, s a kiegyezési törvényben lefektetett minden egyes alapelvet s elfogadom a törvénynek minden rendelkezését.

Én tehát nem akarom az alapot, a kiegyezési törvényt ezuttal megváltoztatni, nem akarom azt sem kitágítani, sem kibővíteni, nem akarom magát az alapot még csak érinteni sem.

De most nem is az a kérdés, hanem az, hogy a kiegyezési törvény keretében benne levő, Magyarország részére a kiegyezési törvényben megadott alkotmányos jogoknak nem jutott Magyarország birtokába. Arról van most szó, hogy azok az alkotmányos jogok, amelyek Magyarországnak a kiegyezési törvényben megadottak, nagy részben és lényeges részekben csak a papíron vannak meg, de azok megvalósítva nem lettek máig sem.

Mikor tehát a törvény végrehajtását kívánom, akkor nem kívánok többet, mint csakis azt, ami a kiegyezési törvényben már nekem meg van adva, törvényileg biztosítva, koronázással és királyi esküvel szentesítve.

Tehát itt van a félreértés, itt van a tévedés.

Mert ha a kiegyezési törvényben Magyarország részére biztosított jogokat végre akarom hajtani, akkor ezzel nem fejleszteni és megváltoztatni akarom a kiegyezési törvényt, hanem csakis végrehajtani a törvény rendelkezéseit.

Tehát a revíziót nem a kiegyezési törvényre kívánom. Hiszen a törvénynek egyetlen vesszőjét sem kell érinteni, mert hiszen abban benne van, amiért küzdünk; mert a kiegyezési törvénynek lényege és jellege nem az a kifordított állapot, melyben leledzünk, hanem a benne foglalt jog, melyet végrehajtani csak úgy lehet, ha a körülforgó tévedéseket a revizio segítségével eloszlatjuk. Így azután helyesen végre is hajtják majd a törvényt, s a függetlenségi párt is nagyobb türelemmel várja majd azt az időt, mikor a közös ügyek Ausztria és Magyarország között meg lesznek szüntethetőek, a pragmatika szankezióban lefektetett elveknek sérelme nélkül.

Szabadka népoktatása.

A tegnapi iskolaszéki ülésen kellett volna felolvasnia a felügyelő igazgatónak a népoktatás állapotáról szóló jelentését. Ez azonban nem történt meg. Népoktatásunk iránt mindenki érdeklődik, amiért is itt közöljük a jelentés fontosabb adatait.

A múlt tanévben a város belterületén 5469 mindennapi, s 1951 ismétlő, külterületén 4766 mindennapi és 1923 ismétlő, együttesen 10325 mindennapi és 3874 ismétlő tanköteles iratott össze. Nemre nézve fiú volt 5138 (6—12 éves), leány 5097 (6—12 éves), fiú 2122 (13—15 éves), leány 1752 (13—15 éves). Vallás szerint a 6—12 évesek között 9455 római katolikus, 282 gör. kel., 60 ev. ref., 25 ág. ev., 1 unitarius és 412 izraelita. A 13—15 évesek között 3618 róm. katb., 119 gör. kel., 14 ev. ref., 5 ág. ev., 1 unitarius és 117 izraelita. Nyelvi megosztás szerint a 6—12 évesek között 5812 magyar, 4005 bunyevác, 282 szerb, 130 német és 6 tót, a 13—15 évesek között 2094 magyar, 1681 bunyevác, 119 szerb, 57 német és 5 tót.

Érdekes, hogy az összeírottak számához képest hányan iratkoztak be. A belterületen beiratkozott a mindennapi elemiiskolába 4366

Igaz mese.

— A »Bács megyei Napló« eredeti tárczája. —

Irtta: **Dugovich Imre.**

— Bódítóan szép. Higye el már nekem is, Ilma, ne csak a tükrének higyen. Mintha mindenben csak az önzés vezetné. Nem elégzik meg, hogy bódít. Önmaga is gyönyörködni akar önmagában.

— Tegye le kalapját, Lajos. Üljön le ide, ebbe a karosszékre, majd én maga mellé ülök a másikba.

— Engedelmeskedem, de csak úgy, ha maga velem ül szemközt és nem a tükörrel. Bánt az, mikor látom, hogy minden hízogó szavamra a tükörben keresi a bizonyosságot. Nem mintha nem hinne szavaimnak, ehhez elég hű, hanem hogy tükrétől kapjon felvilágosítást, hogy a mi a maga bódító szépségén engem öntudatlan hízogásra készít, hogyan idomítható még hatásosabbá.

— Jól van, szótfogadok.

Ezzel Ilma a Lajos számára kijelölt székekkel átellenbe húzta a karosszéket, s hanyagul dőlt bele. Rózsaszínű papucsokba dugott lábával karosszékre elé húzta a puha zsámolykát, s ezen pihentette csipke hálókötőse alól kaczerkódó lábait. Hollófekete, dus hajfonatait keblére dobta, s azután fejét a karosszék selymére hajtotta. Arcának pirossága egybefolyt a karosszék selymének színével s így a fej többi részének liliumfehőrsége

csak vakítóbbá lett. Mintha piros rózsaszírmok tapadtak volna a lilium kelyhére; mint ha a színeknek ez az élőnkése a reggeli napsugarat verte volna vissza, úgy áradt a fény az élet tüzében égő szeméből, feje körül. Az élet színeinek ebben a ragyogásában csak feltűnőbb volt a férfiu szabályos fejének merevsége. Csak sötét szemének fénye árulta el az életet.

— Tudja, retteneteset álmodtam az éjszaka. Ismeretlen férfi lopódzott az ágyamhoz. Lehajtotta mellém a takarót, a szívemre tette kezét s mereven nézett rám néhány percig. Azután megszólalt.

«Meghalt, mondta. Csakugyan megölte.» Magát nevezte meg gyilkosnak.

Ezzel felemelte a kezét. Valami csodálatos lényt emelt fel; olyant mint a minőnek az angyalokat képzelik, csak hogy mindene fénylő és áttetsző volt. De meg volt halva. Néhány percig megfigyelte, mint a halottkém, majd mellém fektette. Még csak ennyit mondott: «Szegény, meggyilkolt becsület,» azután eltűnt.

Az irtózáttól didergett testem minden részében. Felugrottam. Kirohantam a szobából. Azután eszembe jutott, hogyha megtalálják ágyamban azt a csodálatos halottat, még engem vádolnak gyilkossággal. Visszarohtam a szobába. Felkaptam az élettelen, de még halálában is fénylő, pehelykönnyű testet s kifutottam az utcára.

Az utcán hemzsegett a nép. Vissza akartam fordulni, de már nem lehetett. Száz meg száz férfi rohant felém. Félelmemben megdermedve vártam megkövezésemet. Tudtam, hogy mindenki megláthatta karjaimban a halottat. A sorsomat nem kerülhettem ki.

Megálltam a kapuban. — Éreztem, hogy testem minden csepp vére a szívem felé tör, hogy összenyomja. Szinte imává lett két-ségbeesésem óhaja: inkább a testem vére öljön meg, mint az emberek. A keblem feszült a vérem nyomásától; minden pillanatban vártam a szívnek boldogító megrepedését.

Egyszer csak azt láttam, hogy a felém rohánó száz meg száz férfi leborul elé, az örület magasztalásával halmaz el, s esengve kéri tőlem a karjaimban borzalommal szorongatott halottat. Éreztem, hogy dermedt tagjaim hajlékonyabbakká lettek, hogy ismét engedelmeskedtek öntudatlanul működő akaratomnak.

A kis halottat magasra tartottam és futni kezdtem. Rohantak utánam, mint az örütek, s az örület imadatának hangjai töltötték el a levegőt, amerre menekülni akartam. Engem is az örület kerített hatalmába. Ugy éreztem, hogy halottimádóvá lett mindenki. Már lassítani kezdtem rohanásomat. Mintha magam is halottimádóvá akartam volna lenni. Eleinte az irtózatnál is borzalmasabb volt ez az érzés, de később valami kéjes érzés kezdett a borzalom közé elegyedni, mely

a községi általános ismétlő iskolába 387, az állami tanítónőképző gyakorló iskolájába 63, a községi polgári leányiskolába 9—12 éves 74, 13—15 éves 98, az apácza zárdai elemi iskolába 320, az izraelita hitközségi elemi iskolába 192, a községi főgymnasiumba 9—12 éves 203, 13—15 éves 258, a községi polgári fiúiskolába 9—12 éves 41, 13—15 éves 147, az apácza zárdai polgári leányiskolába, 9—12 éves 74, 13—15 éves 139, a kereskedő tanonciskolába 13—15 éves 85, az iparos tanonciskolába 13—15 éves 239, egy összegben 5333 mindennapi és 1353 ismétlő iskolázásra.

A külterületi iskolákat is számítva a 10235 mindennapi és 3874 ismétlő tankötelesből be volt iskolázva 8014 (mindennapi és 1825 ismétlő, vagyis az összes 6—12 évesek 79 %-a, az összes 13—15 évesek 47 %-a. A belterületi iskolákban egy tanteremben egy tanítótól átlag 61, a tanyákon pedig 89 növendék nyert naponként oktatást. Tulzsfoltak voltak a szent-györgy téri iskola I. fiú és I. leányosztálya, a külterületen a tanyai iskola I. vegyes osztálya és a ludas-palicsi iskolák kombinált I—IV. osztályai. Ezekben az iskolákban váltakozó rendszer mellett folyt a tanítás. A be nem iskolázottak nagy száma a külterületekből került ki. A tanyai iskolák szaporítása ezért elkerülhetetlen és ezért legjobb volna ezen iskolákat államosítani, így elesik a további befektetéstől, ami már most 15—20.000 korona kiadást jelent.

A belterületen 11, a külterületen 26 községi iskola van. A tantermek száma a belterületen 70, a tanyákon 28. A belterületen 38 férfi és 51 nő, a külterületen 12 tanító van. Van azonkívül a város területén 3 hitfelekezeti, 1 állami és 1 uradalmi iskola. A tanítási nyelv, a szerb templomtéri kivételével a magyar, a szerb iskolában magyar és szerb. A bunyevácok által tömegesen lakott

még inkább lassította futásomat. És a halott imádók dicshymnusza egyre erősebb lett körülöttem.

Megálltam. Ebben a pillanatban láttam meg magát. Felsikoltottam, mint a narkotizált, aki az orvos műtétének bevégzése előtt óbered fel. A halottat maga felé tartottam s azután ismét szaladni kezdtem. Maga felé szaladtam. Mikor magához értem, a karjaimban a halottal, követőim megálltak.

»Mentsen meg, esdekelttem maga felé tartva a fénylő, élettelen testet.«

Üldözőimre mutattam, akiktől ismét félni kezdtem. A szemeimet szétbomlott hajammal takartam el, hogy ne lássam őket. Maga elsimította szemeim elől, s azután követőimre mutatott. Alig maradt közülök egy-kettő mellettünk, a többi már eltűnt. Ezek sem maradtak sokáig. Valami undort keltő mosollyal ajkaikon fordultak el tőlünk és távoztak.

Mikor magunkra maradtunk, megrázott. Beszélni is akart, de nem kezdhettem meg, mert rázására felébredtem az álmomból.

— Képzelhetsz, folytatá Ilma, minő irtózat fogott el álmod után. Mikor lecsillapodtam, szinte fájt, hogy nem szólalhatott meg álomban. Ugyan mit mondott volna maga, Lajos?

— Jó cégérrel szaladt végig az utcán.
— Jó cégérrel?

— Higyje meg Ilma, a halott becsületnek, ha a maga ragyogása övezi, mindig akad imádója. Igaza volt, mikor halottimádóknak nevezte el őket. A fitogtatott halott a c. ábitó cégér, a bálvány; a fitogtató a bálvány papja.

részekben kisegítő nyelvvül a bunyevác használtatott. A 14 bérleti iskolából 8 újra épült, 6 azonban még mindig várja a jobb sorsot.

A miniszterelnök.

— Politikai levelezőnk től. —

Budapest, augusztus 14.

Amint tegnap megírtam, tegnap a király csakugyan tanácskozott katonai körökkel a magyar válság megoldása fölött. Ugy látszik, hogy a katonai körök valami engedményfeléket terjesztettek ő felsége ele, mert így magyarázható csak meg, hogy az előzetes megállapodástól eltérőleg ő felsége már tegnap értekezett Körber miniszterelnökkel és Goluchovszky külügyminiszterrel.

Szükségesnek tartotta ezen értekezést azért, mert tudvalevőleg Körber úr minden engedménynek ellensége és nem különben vagyunk Goluchovszky miniszter uralma alatt. Az osztrák miniszterelnök ugyanis, mint már egyszer jeleztem, attól fél, hogy minden engedmény vadítani fogja a cseheket, s ők is újra sikra szállnak nemzeti engedményekért.

Héderváry Bécsben.

Héderváryt ma délelőtt 10 órakor fogadta ő felsége Bécsben. Erről a fogadtatásról a félhivatalos távirati iroda a következő értesítést adta ki:

A »Magyar Távirati iroda« és a »Bud. Tud.« jelentik Bécsből: Ő felsége ma délelőtt gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt egy órán át tartó kihallgatáson fogadta, amelyen a miniszterelnök jelentést tett a helyzetről. Ő felsége jövő szerdán utazik Budapestre és a Szt. István napját kö-

Ilma lehunyta szemeit. Arcának pirossága arcának liliumfehérségével kezdett egybeolvadni. Ujjai öntudatlanul bontották szét dus hajfonatait, s azután hajsátorával öntudatlanul takarta el arcát. Perczekig maradt így. A férfi felkelt, széthajtotta a hajsátort. Tekintete Ilma tekintetével találkozott. Főlelem és bizalom találkoztak.

— Nem tudok szabadulni álmodom hatása alól.

— Persze hogy nem; mert nem álmodta végig. Végig kellett volna álmodnia.

— Mi lehetett volna a vége?

— Egyszerű. Feltámasztottuk volna a becsületet. Egygyé lett volna ismét az étellel és láthatatlanná. A halottimádók szemeik elől tévesztették volna a bálványt s eltűntek volna. Magunkra maradtunk volna. Még csak észre sem vettek volna bennünket.

— De hát mit híreszteltek volna rólunk?

— Semmit. Feltűnést csak a halott becsület támaszt. A feltámasztott becsülettel ezek félnek, mint a kisértettől, amazok meg nem imádják, mert már nem halott.

— Rettenetes ember maga.

— Pedig egyszerű a dolog. Nagyon egyszerű. Olyan egyszerű, mint a mindennapi élet, egyszerű mint maga becsület, melyet nem értenek, mosolyognak fölötte, csak ha meghalt rajognak érte. Hány becsület akart csupán csak azért a bálványért meghalni? És nem elnyerték a bálványt? Hány női becsület akart feltámaszteni és csupán csak ezért az akaratért lett örök halott. Olyan minennapi, olyan egyszerű ez a dolog.

vető napon, vagyis pénteken, különböző parlamenti személyiségeket, első sorban az országgyűlés két hazának elnökeit fogja fogadni, hogy a politikai helyzetről informáltassa magát. Khuen-Héderváry miniszterelnök ma délelőtt Hédervárra utazik birtokára, ahonnét valószínűleg vasárnap este tér vissza Budapestre.

A kihallgatásról kiszivárgott hírekből ki kell emelnünk, hogy Héderváry érdemeket szerzett magának. Sikerült ugyanis kivívnia, hogy ő felsége ha nem is Budapestén hallgatta meg a katonai tanácsadókat, ha a magyar válság ügyében nem is itt tartotta meg a közös miniszterekkel a tanácskozást, de legalább a magyar politikusok véleményének meghallgatása végett még is eljön Budapestre.

A király Budapesten.

A főudvarmesteri hivatal ma már meg is kapta az utasítást, hogy a budai várkispitányságot értesítse a király megérkezésének idejéről. Ő felsége Szent-István napján érkezik Budapestre és a meghívandó politikusokat első sorban a két Ház elnökét 21-dikén hallgatja meg.

Bácsmegeye kisipara.

A mi a kisiparunkat illeti, arról éppenséggel nem testhetünk kedvező képet. Mint a következő iparigazolvány-statisztikában föltüntetjük, a kézműipari műhelyek száma tetemesen szaporodott ugyan, de jelentékeny az üzletbeszüntetések száma is.

Az ipartestületek által szolgáltatott adatok szerint a megye 19 ipartestületéhez tartozó 7778 kézműiparos 5600 segédet és 4647 tanonczot alkalmaz és e létszámban benne van megyénk aránylag fejlett iparának tükre, mely egyenesen megdöbbentő képét mutatja annak, mily szegényesek a kisipari állapotok és hogy a modern gazdasági fejlődés közepette mily jelentéktelen a haladás.

Áttekintés céljából összefoglaljuk az ipartestületek adatait az 1892-iki és ezekkel szembeállítjuk az 5 évvel előbbi adatokat:

	Az 1896. évben			Az 1902. évben		
	iparos	segéd	tanoncz	iparos	segéd	tanoncz
Ada	239	71	126	232	175	144
Apatin	435	433	335	485	453	230
Baja	733	418	490	892	756	526
Cservenka	270	146	117	312	93	154
Hódságh	332	161	184	256	205	146
Kula	245	246	164	272	118	141
Palánka	412	158	270	380	404	324
Ó-Becse	349	354	201	384	141	161
Ó-Kanizsa	260	210	200	283	72	152
Petrovác	158	12	34	170	40	31
Petrovaczelló	130	9	12	181	42	18
Szabadka	1135	1015	963	1403	1273	1104
Szent-Tamás	230	80	173	265	123	174
Ó-Szivacz	285	45	98	269	37	71
Topolya	207	80	145	275	196	45
Temerin	170	58	48	217	132	86
Uj-Verbász	318	146	220	372	196	190
Zenta	507	124	232	474	265	174
Zombor	609	962	886	656	879	756

Kitűnik ezekből az adatokból, hogy kisiparunk mit sem haladt a lefolyt 5 év alatt, mert habár az önálló kisiparosok száma szá-

porodott is, ez még nem jelent haladást. Az önállósítások közelebbi megfigyelése ugyanis arról tesz tanuságot, hogy sokan csak azért váltanak iparjogot, mert mint segédek fölös számmal lévén, állandó munkához nem jutnak és az önállóság megszerzésével próbálkoznak, nem mindig sikeresen, mert a próbálkozók nagy része abbahagyja iparát, ha valami szolgál, rendőri vagy más szerény, de biztos állást tud szerezni.

Nyilvánvaló ebből, hogy a kisipari foglalkozás mindinkább vesztit jövődelmezőségéből, hiszen azt látjuk, hogy az iparosok elhagyják foglalkozásukat, mert a képesített iparban nincs megfelelő keresetük. És megállapíthatjuk, hogy habár az elmúlt 11 év alatt több mint 15.000 tanoncz szabadult föl a megjelölt ipartestületek területén, sem az önálló mesterek, sem a segédek száma arányosan nem szaporodott.

Az okok, melyek e visszás helyzetet előidézik, eléggé ösmertek.

Különösen fontosnak tartják az iparosok általában az Ausztriával való vámközösség megszüntetését és azokat a reformokat, amelyeket a kamarák debreczeni országos gyűlése a szegedi kamara titkárának javaslata alapján jelölt meg.

Kimondotta ugyanis:

I. Hogy szükségesnek tartja a kézműiparosok évtizedek óta hangoztatott kívánságának sürgős teljesítését: az ipartörvény revízióját, az iparosok általános testületi szervezetének létesítését, a vásárügy törvényes rendezését és addig is egységes vásártartási szabályok kötelező alkotását, a mesterek és segédek tanfolyamszerű elméleti és gyakorlati oktatásának kiterjesztését, továbbá azt, hogy a kisipar támogatására szolgáló állami költségvetési fedezet lényeges fölemelésével, nagyobb mértékben segítsenek az iparosok termelő szövetkezetei és hogy a kisiparosokat közös műhelyekkel, vagy a hol az meg nem oldható, közösen használható munkagépekkel támogassák és biztosítsák nekik az állami és katonai szállítások azon cikkeit, melyeket versenyképesen előállíthatnak.

II. Hogy szükségesnek tartja a kézműiparosok szövetkezetei áruacsarnokainak erőteljes támogatását.

III. Hogy sürgősnek tartja az adóreform mielőbbi megvalósítását, a létminimumra szolgáló kereset teljes adómentességnek törvénybe iktatásával.

Egyelőre tehát ezeknek a megvalósítására kell lankadatlanul törnie minden iparbarátnak.

A zentai kiállítás.

— Saját tudósítónktól. —

Zenta, augusztus 14.

Lázasan munkálkodik a kiállítás minden zugában, hogy a megnyitásra minden teljesen készen legyen. A parkban száz meg száz ember szorgoskodik, hogy mire a kiállítók befejezték munkájukat a park is készen legyen. A nemes munkában versenyeznek a kiállítókkal.

Nem lesz ugyan nagyszabású a kiállítás, de a Bácskában külön még nem volt. A zentaiakkal versenyeznek az idegen kiállítók. Különösen buzgólkodnak a mezőgazdasági kiállítók.

A kiállítás 16 teremben foglal helyet, s nem egy teremben találkozunk szabadkai kiállítókkal is.

A mezőgazdasági gépek az udvarban he-

lyeztettek el az ipari cikkek és mezőgazdasági termények a 16 teremben.

A kiállítás megnyitására megérkező *Latinovics Pál* főispánt mára várják. Ugyancsak mára várják a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkárát, *Kulinyi Zsigmond*ot is.

Az iparkiállításon a bírálók tisztét szegedi előkelő iparosok látják el részint a kamara, részint az országos iparegyesület megbízásából. E két testület a következőket kérte fel zsűritagoknak: *Rainer Károly* kamarai osztályelnököt, *Putics Csedomir* szabót, *Engelsmann Soma* cipészt és *Fejes Ferencz* lakatosot. Az országos iparegyesület részéről *Raffay László* szakiskolai tanárt, *Fiedor József* kocsigyártót, (Szabadka) *Schwarz Rudolf* bádogost és *Regton Sándor* építész a kamara részéről.

A kiállításnak egyik érdekes része Zenta város hölgyeinek kiállítása: a női kézimunka osztály, mely már teljesen kész. Igen kiváló és tanulságos a háziipar osztály, amely csoportot a kiállítás végrehajtó bizottsága állandóan működésben lévő háziipari tanfolyammal egészített ki, hogy a nagyközönség a tárgyak elkészítését is megfigyelhesse.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása holnap, 15-ikén délelőtt 9 órakor lesz. Délben fél-egy órakor társasbéd lesz *Dallay Károly* vendéglőjében, melyen hölgyek is részt vehetnek.

Öshazánk.

Irta: Fáy Elek.

Amily szép erénye az egyes embernek a szerénység, olyan hibája lehet az egy nemzetnek. Addig türtük békével, ellenmondás nélkül, szláv és németjóakaróink olyatén ráfogásait, mintha a honfoglaló magyarság csak afféle rablásra összeverődött vad horda lett volna, míg lassanként félig meddig már magunk is elhitük. Pedig az újabb történeti s régészeti kutatások őseinknek olyan kulturális nyomait hozták napvilágra, melyek méltó büszkeséggel tölthetik el minden magyar keblét.

Francios Lenormant és báró *Eckstein* szerint ugyanis a Kaukázus és a Földközi tenger között élt turáni népek a tibareniek, kalibek, telkinek, kolchisiak voltak az emberi művelődés megindítói és utóbb mesterei a szomszédos árja és sémi népeknél. Ők voltak az első érművesek, ők találták fel a bronzot és sokáig ők monopolizálták a bronzhoz szükséges réz és ón vegyarányának azon titkát, mely fegyvereiket oly kiváló hirtel emelte, hogy az akkori világnak majdnem kizárólag ők szállították azokat Kolchiszból, mint főemporumaikból és pedig a féniciiaiak közvetítésével. Az ókor zsidója, a féniciiai volt tehát iparterményük kereskedelmi ágense.

Sőt *Lenormant* szerint a mesterségek és tudományok más terén is annyira utolérhetetlen magaslaton állottak a szomszédos népek felett, hogy azok őket szinte feltogni sem voltak képesek s például a telkineket félisteneknek tartották. E turáni népeknek különféle nevezetű elágazásai népesítették be — tőlük lenyulva egész Egyiptomig — a mai Sziria név alatt ismert egész geográfiai vidéket. És Babilon szerint ezen sziriai-turáni nép, egyike a heteres volt az, amely hiksosok nevezete alatt — kiknek neve talán a

legősibbnek tartott nyelvjárás helye, a zalamegyei Hetés községben maradt ránk? — a Kr. e. harmadik ezer év derekán Egyiptomba betörve, ott 500 éven át mint dinasztia uralkodott. Uralmuknak gócpontja a Nilus deltájában általuk alapított Avaris vagy Ha-nár táborváros volt, ahol uralkodásuk egész idején át állandóan 240.000 katonát tartottak kéznél a főváros Tanis (Tsan) védelmére. Az Avaris (Ha-nár) név s királyaiknak varkocsos (fonatos) fejű ábrázolása, az avarok *Lenormant* által is kiemelt turáni fajtipusának felel meg; továbbá két királyuknak *Apapi* vagy *Apofis* (Apafi?) neve pedig az avarokkal együtt a mi magyarok elődeiül tünteti fel a hiksos, sasú vagy satiukat; mely utóbbi nevezetük az egyiptomiak szerint is nyilas szittyát jelentett.

A hiksosok Egyiptomból való kivetése után ismét sziriai fajrokonai köze telepedtek vissza, kiket azonban mindinkább észak felé szorítottak az időközben délről Sziriába települt sémi népek. Így alakult északon (Sziria és Kisázsia összességében) a felszorított heteres és más magyar fajú népekből — több más népek felvételével — a nagy heteres (Kheta, Kefta, hittita) birodalom, mely rövid időn oly hatalomra vergődött, hogy *II. Ramzesszel* a hatalmas egyiptomi faróval is megmérkőzött és ez, miután több évi háborúval sem győzhette le őket csak békekötéssel és a Kheta király leányának feleségül vevésével szabadulhatott meg félelmetes vetélytársától.

Azonban rosszabbra fordult e magyar fajta népek sorsa a Kr. e. 1100. év körül az asszír birodalomnak hatalomra jutásával *I. Tiglath-pal-azar* asszír király hódító útjában ugyanis csakhamar e magyar fajta népekre s főleg a harcziás Kummokokra vetette magát s ettől fogva ő és utódai: *Assurnazir-pal*, *III. Salmanasár* és *II. Tiglath-pal-azar* oly iszonyu mérsárlást vittek véghez, a mit harcziás és szabadságszerető, de igen sok apró királyságra szakadt őseinken hogy — amint a nevezett asszír királyok diadal emlékeiken dicsekszenek: „a hegyeket a völgyekkel egyenlővé töltötték ki holttestekkel.“ — *II. Tiglath-pal-azar* miután *Árpád* városát — *Aleppótól* két mérföldnyire, a mai *Tel Erfád* helyén fektet — két évi ellenállás után bevette, több más közt a Buda törzsből 250, a Béla törzsből 554 foglyot fűzött rablánczra.

Az említett hely és törzs neveken kívül Egyiptom és Babilon még; *Paripa*, *Karika*, *Arad*, *Emese*, *Magaris* és sok más magyar helyneveket, továbbá *Sáros* és *Háber* folyóneveket, továbbá *Kalazi Kummuk* király nevet, *Kürthi Kumanáni* népnevet emlit, melyek mind arra vallanak, hogy e népek: az avarok, magyarok s legalább részben a hunnok ősei voltak. Hogy a hetesok és a velük szomszédos kummusoknak csakugyan az avarok és a mi őseink voltak, annak egy érdekes bizonyítéka az ottani *Komagene* hegyláncz is, mely *Lenormant* szerint a *Kummukokról* vette nevét. Az avarok európai uralma idején a mai bécsi *Kahlenberg*: *Kommagenusz* nevet viselt. Ezt a vonatkozást megerősíti a *Kummukok* fővárosának *Kamána* neve is, melyet ma

is Erdélynek két községe felső és alsó Kamána visel.

A századokon keresztül rajtuk végbevitt asszir megtizedelés készíthette, úgy látszik őseink nagy részét arra, hogy ezen őshazájukat elhagyva, részben a Kaukaszban, részben — utjokat Keletnek tovább folytatva, a szorosabb értelemben vett magyarok — a Kaspi tó déli partjain s az Aral tó melletti, már történelmileg ismert őshazában telepedjenek meg.

Őseink ezen kelet felé vándorlásának érdekes bizonyítékát képezi a Kaspi tenger nyugati partján ma is élő kumuk nevű nép, amelyet Elbert 1831-ben még 83.000 lélekre becsült s kiket tatár típusukkal a Kazárok és Kalmukok rokonainak tart. A kaukaszba telepedett véreinkre nézve pedig meggyőző bizonyítékot szolgáltat Klaproth Gyulának 1807—1808-iki utleírása, mely ezt igazolja, hogy a kaukázusi avaroknál, leszeknél igen gyakran előfordul az Uldin, Dudach, Dingazik családnev s az Addila, Eska, Armus, Leel, Ssolta, Laissa, Sarolta stb. személynevek.

E futó pillantás is meggyőzhet bárkit is arról, hogy nemzetünk kulturája a messzi ó-korban birja gyökereit s hogy szomszédaink rólunk alkotott nézetei sem az igazságnak, sem a tudományos bírálat eredményének nem felelnek meg. Lelkiismeretbeli kötelességök azért úgy a tudományos köröknek, mint magának a cultus miniszterünknek, hogy nemzetünk mezopotámiai s Aral tó melléki tartózkodásának ősrégi nyomait felkutatva, ez által őstörténetünket a feledés és elcsútrés-csavarás veszélyétől, addig amíg lehet, megmentsék.

A szocializmus Bácskában.

Csak nemrég tartották izgalomban környékünket a sztrájkoló arató szocialisták. Ma már újabb szocialista mozgalmról értesítenek bennünket Titelről.

Néhány nappal ezelőtt járt ott egy tiszakálmánfalvi szocialista Melesics Géza budapesti elvtárs kíséretében és hívta szocialista gyűlésre a lakosságot.

Beszédében örült Széll Kálmán bukásának, Tisza István kudarcát feszegette, s Khuen Héderváryt valóságos hóhérnak festette le zagyva mondatokban.

Lehetetlen volt elhallgatni Papp Zoltán vesztegetési ügyét s a leghatározottabban kijelentette, hogy ha a szocialistáknak nem lett volna ezen dolgokról tudomása, Papp Zoltán talán le sem tette volna a pénzt a Ház asztalára, de ők mint őrszem állottak, t. i. a szocialisták mindenütt jelen vannak, mindenre felügyelnek, mert az obstruáló pártnak is ők adták meg az impulzust és jelölték meg a helyes irányt.

Kifejtette továbbá a szocialisták jogos követelését, melyet a következőkben körvonalozott;

A főpapok és papok kezein levő 19 millió katastrális hold földet az állam vegye magához, azt olyanoknak adja bérbe, a kik azt saját erejükből képesek megművelni és ne nagybírlónak.

A vadászati és halászati jog kizárólag nekik adandó díjmentesen.

Ingyen iskoláztatást és a felsőbb iskolákba csak azon tanulók bocsátását, a kik jó előmenetelre jogos reményt nyújtanak.

Ingyen bíráskodást és ingyen ügyvédi képviselést, 1000 frt évi jövedelmig teljes adómentesség és 8 órai munkaidő az egész vonalon, még a hazai cselédekénél is.

Mint főpontot említette meg az egyes adó igazságos felosztását, t. i. egy Dungyerszky Lázárnak emeljék fel az adóját 100 százalékkal, ép úgy a több hozzá hasonló birtokosokét is, mert hiszen ezen kaliberű birtokos az illeten való adóemelésről nem megy tönkre, míg az adónak ily módon való emelkedése által a kisgazdáknak adója nagy mérvben leszállítható.

Kormányválság Szerbiában.

Ki hitte volna, hogy Szerbia új kormányával ilyen rövid idő alatt elégedetlen lesz az a király, aki tőnját épen ennek a kormánynak köszönhet. Vagy ha nem ő az elégedetlen, akkor talán a miniszterek elégedetlenek I. Péter királlyal, ami Szerbiában inkább veszedelmet jelent, mintha a király elégedetlenkedik. Tanubizonyosság erre I. Sándor király és Drága királyné tragikus vége.

Egyelőre azonban hireink nem azt jelentik, hogy a miniszterek és a király között merültek föl egyenetlenkedések. Belgrádból csak azt jelentik, hogy a miniszterek egymásközt civakodnak.

Ezen civakodás eredménye lett volna azután, hogy három miniszter beadta lemondását, s lemondásaikat a király elfogadta. *Nyomban az elfogadás után azonban az egész kabinet is lemondott.* És ez a bökkenő.

Mert hát miért kellett volna lemondania az egész kormánynak, mikor kebeléből kivált a három, elégedetlen miniszter? És mért kellett lemondania az egész kormánynak akkor, mikor a király a három miniszter lemondását elfogadta? Mért nem mondott egyszerre le az egész kabinet és mért épen akkor mondott le, mikor I. Péter három miniszter lemondását elfogadta?

Ezek a kérdések elég világos bizonyítékai annak, hogy a kormány és a király kocczant össze.

De egyéb érdekes hírek is érkeztek ma Belgrádból. Ezek röviden a következők.

A mostani király kezd veszíteni népszerűségéből. A nép között kezdenek ellenségei támadni. A mellőzések a hiatalnoki karban is szitják a király elleni elégedetlenséget.

Ami azonban többet mond, az az, hogy a hadseregben ma több ellensége van I. Péternek, mint volt Sándornak. Ezt az elégedetlenséget is a király szítja. De szítja kivüle még egy eddig ismeretlen kéz is, mely, amit ma már uylitan beszélnek, a pénzt sem sajnálja.

Rossz napok viradhatnak Szerbiára. Hogy ezek a rossz napok ne következzenek be hamar, a király Avakumovicsot bizta meg az új kabinet megalakításával.

Erdekes különben az is, hogy Belgrádban nagyon kezd népszerűvé lenni

Mirkó herceg, a montenegrói fejedelem fia, akit különben már I. Péter megválasztása előtt is emlegettek Sándor utódjaul még radikális körökben is. Igaz, hogy a radikálisok jobban szeretnék a köztársaságot de azzal számítanak, hogy a köztársaság kikiáltása esetén Szerbia belügyi zavarait a nagyhatalmak sem tekintenek olyan könnyen tisztán Szerbia belügyének, mint a minő könnyen belügynek deklarálták Sándor király tragédiáját.

Bizonyára figyelemre méltó még az a körülmény is, hogy szerb tiszteteknek titkos összejöveteleik vannak a határon a bolgár tisztekkel. Ugy hirlik, hogy több szerb és bolgár tiszt között megállapodás jött létre egyrészt egy közös puch végrehajtása iránt, más részt pedig arra nézve, hogy ha a megújuló maczedoniai zavargások esetén a nagyhatalmak döntő lépésre nem szánják el magukat, a két hadsereg körében a leghevesebb propagandát csinálnak Maczedonia érdekében bármilyen is az eredmény.

Szóval a Balkán fölött vészterhes felhők tornyosulnak.

Nemzeti ünnepek Szabadkán.

Országszerte két nagy nemzeti ünnepet ünnepelnek az idén. Az egyik Rákóczy emlékezetének, a másik Deák Ferencz emlékezetének van szánva. Szabadka is kapott mindkét ünnepélyre felhívást az önálló ünneplésre.

A Rákóczy ünnepen részt is yett Szabadka kiküldöttei által, de önönmagának is kellene ünnepelnie.

Készülődünk is, de csak készülődünk.

A Rákóczy ünnep rendezését a dalegyesület kebelében pendítették meg. De az első akkord után nem következett a második. Elhallgatott minden. Biztatnak ugyan a dalegyesület kebeléből, hogy csak várjunk, nem késünk el, de pozitív dolgokat eddig még nem láttunk. Talán a hatóságtól várnak támogatást? Rosszul teszik.

Az ilyen nemzeti ünnepeknek magának a társadalomnak a kebeléből kell kiindulniok s a hatóságtól mást nem lehet várni, minthogy megjelenésével, részvételével vagy támogatásával dokumentálja, hogy a hatóság és a nép nemzeti érzületekben testvérestül. A mi mai hatóságunk nem fog semmiben sem elmaradni, ahol nemzeti érzületeinek őszinte dokumentálásáról van szó.

Tessék tehát határozottan fellépni a dalegyesületnek. Lelkesítse az a nemzeti erő tudata, mely megteremtette az országos Rákóczy ünnepet. Rendezzen oly ünnepet, mely méltó lesz Szabadkához. A dalegyesület ezzel ép oly nemes hivatást fog teljesíteni, mint a művészet ápolásával.

A másik ünnep Deák Ferencz emlékezetének ünneplése. Ezt már a törvényhatóságnak is meg kell ünnepelnie. És amint értesülünk, már készül is a prog-

rammja. A törvényhatósági bizottság diszközgyűlést tart, melyen Deák Ferencz halhatatlan érdemeit fogják méltatni. De már részleteket szeretnénk tudni erről az ünnepéről.

Csak hogy az még nem elég. Szabadka társadalmának nem szabad megelégednie azzal, hogy csak törvényhatósági bizottsága ünnepeljen. Deák Ferenczet ünnepelnie kell az egész társadalomnak, politikai pártkülönbség nélkül.

Igen, politikai pártkülönbség nélkül, mert Deák Ferencz Magyarország bölcse volt, az a bölcs, a ki a mostani nemzeti küzdelmekhez a megdönthetetlen alapot szolgáltatotta. Enélkül az alap nélkül a közjogi küzdelmek nem ölthették volna azt az egyöntetű jelleget, mely ma sajátsága. Enélkül a 67-esek és 48-asok nem állhatnának egy sorban, nem hangoztathatnának a törvény, a királyi szentesítésre és esküre hivatkozva közös jogokat.

Ezzel a letagadhatatlan igazsággal szemben el kell némulnia minden pártérdeknek. És hogy ez megtörténjék, ezt Szabadka vezető férfaira bizzuk, kik egyben bizonyára egyet értenek és ez a nemzeti jogokért való lángoló lelkesedés.

A hatóság által kezdeményezendő, s a kulturatanács rendezésére bizott ünnepélyt tehát szükségképen követnie kell a társadalom együttes ünneplésének.

És az meg is lesz, ha igazán tudunk lelkesedni, ha minden egyes alkalmat fel akarunk használni őszinte lelkesedésünkben a lelkesítésre. És fel kell használnunk, ha be akarjuk bizonyítani, hogy lelkesedésünk csakugyan őszinte.

H I R E K.

Szabadka, augusztus 14.

— **Főpásztori körlevél.** Császka György kalocsai érsek XXI. körlevelében közli, hogy a vallás- és közoktatási miniszterium jóváhagyta a katolikus gazdasági ismétlőiskolának tervét. Közli végül a bácskurai, öregfényi és keserüteleki, a két moholyi és a rémi tanítói állásra a pályázatot.

— **A szerb egyházi kongresszus.** A tegnapi Zomborban megtartott szerb egyházi kongresszuson a radkális *Másich* Novákot és a szintén radikális *Jovanovics* Jovánt 52 szótöbbséggel kongresszusi képviselőknél választották meg. Az előbbi gazdag földműves, az utóbbi lelkész.

— **Platz Bonifáozról.** A nagyváradi és szegedi tankerületek igazgatói és tanári karai nagyon megszeretett főigazgatóik hivataloskodásának tizedik éves fordulóját valóságos családi bensőségű ünnepekké avatták. A nagyváradi tankerület tanárai nevében Laky Mátyás, temesvári igazgató, mint szenior üdvözölte Nátafalussy Kornél dr. premontrei rendű főigazgatót, a szegedi tankerület székhelyén pedig a szegedi főiskolai igazgatók ünnepelték vagy 140 kartársukkal együtt Platz Bonifác dr.-t, a ciszterci rendű főigazgatót hasonló lelkesedéssel s nyújtották át nekik kerületük igazgatói és tanárainak di-

szes albumokba foglalt arcképsorozatát. Az ünnepléseken elhangzott beszédek szózatossá bizonyítékai a magasabb célra törekvő és eszményi gondolkozású pedagógusok egymás iránti kölcsönös becsülésének és vonzódásának, akik nemcsak hirdetik a szeretetet és összetartást, hanem életük viszonyai között az ifjuság épülésére meg is valósítják. Érdemes Platz Bonifácznak, Szeged város kulturális felzárkózását elősegíteni akaró szándékának kinyilvánítása az üdvözlésre adott válaszban, midőn mondja: »Tegyük Szegedet a Délvidék nemzeti művelődésének kisugárzó középpontjává. Legyen Szeged kulturaközéppont; innen induljon ki a tisztult irányzat — az igazi magyarság, mely innen áradjon szét az országba.« Ime, az érdemes tudós, kit külföldön előbb méltányoltak, mint nálunk észrevettek, éppen olyan sovíniszta magyarnak vallja magát és épp úgy buzgólkodik az eszményi magyarságért, mint bármelyik ós-szegedi polgár. Sok ilyen tudóst adjon a magyarok Istene hazánkunk!

— **Dr. Hadzsy János mellszobra.** Bács-Topolyáról írják lapunknak: Alig másfél hónapja, hogy dr. Hadzsy János, az országszerte ismert orvos és orsz. képviselő meghalt. Barátai és a polgárság azonnal szervezkedtek, hogy Hadzsy emlékét mellszoborral örökítsék meg. A gyűjtés már is szép eredménnyel jár. Az itteni ifjuság a múlt hó 18-án hangversenyt rendezett, melyen a vidék előkezeségei is megjelentek s melynek tiszta jövedelmét (349 korona) a szobor céljaira adta. E hó 19-én ismét műkedvelői előadást rendeznek e kegyeletes célra.

— **Felhívás az 1905-diki kiállítás ügyében.** A múlt vasárnapi kiállításon az volt a megállapodás, hogy szombaton, f. hó 15-dikén délután a palicsi földműves iskola körül elterülő a kiállításra alkalmas területet szemléljük meg. Felkértenek az iparosok, hogy ezen szemle megejtése végett holnap, szombaton délután 2 és fél órakor gyülekezzenek az ipartestületben, ahonnan azután Palicsra rándulnak. Palicsra a terület megsemlélése után a múlt vasárnapi megállapodásokról szerkesztett memorandumot olvassák föl és írják alá.

— **Esküvő.** *Streisinger* Izidor helybeli kereskedő f. hó 23-án délután 4 és fél órakor tartja esküvőjét a helybeli izr. templomban *Mayer* Etelkával, *Mayer* Mór sütőmester leányával.

— **Utisegély az országos tanítógyűlésre.** Zacsó Alajos helybeli tanító is ki lett küldve a tanítótestület által a Budapesten megtartandó országos tanító gyűlésre. A kiküldött tanító a tanácshoz folyamodott utisegélyért, e kérelmet azonban a tanács mai ülésében fedezett hiányában elutasította.

— **A katymári magyarok panasza.** Katymáriak jártak tegnap Budapesten, elpanaszolták, hogy az új katolikus templomban régi helyeikről kiszorították őket a svábok. Eddig mindent elkövettek, hogy visszahassák régi helyüket, de nem sikerült. Most azután, hogy igazságukhoz jussanak, kénytelenek a fővárosi lapok szerkesztősegeihez fordulni támogatásért. A fővárosi lapok közül a »Magyarország« mai számában már szóvá is tette a katymári magyarok panaszát.

— **Duna—Tisza-osatorna.** Sándor Lajos kir. mérnök, a ki a Duna—Tisza között tervezett hajózható és öntöző-osatorna előmunkálatait végezte a múlt évben, pár hét óta ismét Kecskemét vidékén tartózkodik. A

földművelésügyi miniszter megbízásából a télen külföldön tanulmányozta a különböző csatornakészítési módokat. Előterjesztést tett olyan módozatra vonatkozólag, a melynek alapján legegyszerűsebb irányban lehetne Kecskemétre a csatorna főágát elvezetni. A miniszter megbízta Sándor Lajos mérnököt azzal, hogy végeztessen próbafurátásokat és tegye meg részletes jelentését. Ezt végzi most azon a környéken. Az eddigi tervek szerint a tervezett csatorna főága kerülővel Bugacson keresztül vezetett volna a Máriaváros alatt a Fűvesérbe és innen tovább a Gátérbe. A mostani próbák arra irányulnak, hogy lehetne-e a csatorna irányát meg rövidíteni. Ha ehhez a feltételeket a próbafurásokkal megszerezhetik, akkor a csatorna főága Tatar-Szentgyörgy felől Ladány, Bene, Bene-pusztá érintésével menne Nyíren keresztül Kecskemét alá. A munkálatokkal megbízott mérnök azt mondja, hogy a miniszteriumban a legnagyobb erélyvel készítik a terveket és azon működnek, hogy a tervet meg is valósíthassák.

— **A Kállay-utca szabályozása.** A Kállay-utca szabályozásához szükséges területek kisajátítása alkalmával Varga Károly és érdektársainak a Kállay utcában levő telkükért 18,000 korona kisajátítási ár lett megajánlva, a melyet azonban a telektulajdonosok eleinte nem voltak hajlandók elfogadni. Most azonban Varga Károly a telektulajdonosok nevében a megajánlott összegért átengedte a telket a városnak s azt Dembitz főügyész és Frankl főmérnök a város közönsége nevében birtokba is vették.

— **Szocialista-gyűlés.** A helybeli szocialisták holnap szombaton délután fél négy órakor gyűlést tartanak. Az összejövetel helye eddig még nem lett megállapítva.

— **Csendő fedezettel utazó aratók.** Báró Vojnits István zobnaticzai pusztáján tegnap értek véget az aratási munkálatok, a melyek végzésére tudvalevőleg a földes ur kénytelen volt Torontálmegyéből munkásokat hozni, mert az első ízben szerződöttetett topolyai arató munkások a szocialista elemek által felizgatva, olyan tulzó követelésekkel léptek föl, a melyeket lehetetlen volt teljesíteni. Most az elbocsátott munkások azt bírszították az egész környéken, hogy a hazautazók fogják bosszujokat kitölteni, mely körülményről a munkaadó báró is értesült a kinek utánjárása folytán a környékbéli csendőparancsnokságok 35 csendőrt küldtek a pusztára, hogy a munkájukból hazatérő aratókat az esetleges támadásoktól megvédelmezzék. A csendőrök Szabadkáig kísérték a 60 főnyi munkás csapatot.

— **Lipthay Guidó körözése.** Mi is megirtuk a fővárosi lapok nyomán, hogy Lipthay Guidó cs. és kir. kamarás ellen köröző levél lett kibocsátva. Lipthay ezen ügyre vonatkozólag a következőképpen nyilatkozik a fővárosi lapokhoz beküldött nyilatkozatában: Egyes napilapok személyemről olyan közleményt bocsátottak ki, hogy az általam Bécsben létesítendő Sporttelep Nemzetközi Állandó Lövésár részvénytársaság tervének ügye alatt csalásokat, szélhámosságokat és óvadék szédelgéseket követtem volna el — s így e leggaládabb üzemek elkövetőjeként a könnyen hiszékeny nagy közönség ítélte elött pellengérré állítottam. Aki engem ismer, az tudja, hogy e hir nem igaz, mert öntudatosan mondhatom, hogy egész életem összes tevékenységét a traber-Sport és lótenyésztés fejlesztésére fordítottam és e téren százezrekre rugott vagyonom kockáztatásával bár.

nagy eredményeket értem el, s ménesem, mely hazánk legnagyobb mőnese volt, éveken át a legtöbb kitüntetést és tiszteletdíjat nyerte. Hogy e téren szerzett tapasztalatom és tudományom érvényesíthetősége európai sporttelep egyeslet létesítésével Kautz Rudolf bécsi építészszel társultam és utóbb vele perbe kerültem, de általa alaptalanul vádoltatom, nem elég ok arra, hogy becsületes és közbecsülésben álló családom hírnevét veszélyeztető alapon, hasonló rágalomokkal és lég-ből kapott koholmányokkal illetnének, s mielőtt még a Kautz Rudolf építész alaptalan vádját — a törvényes eljárásnak alkalmas lesz kideríteni — kijelentem, hogy ellenem semminemű vátság címén sem feljelentés, sem bármilynemű bünvádi eljárás folyamatban nincsen és úgy a közleményben ellenem felhozott adatok teljesen valótlanok lévén azok ellen, akik ezeket koholták és híresztelték. ügyvédem dr. Klein Rezső útján a törvényes eljárást megindítottam. *Kistaludi Liphay Guidó.*

— **Alapszabály jóváhagyás.** A mélykúti katolikus iparos és földműves olvasókör alapszabályait a belügyminiszter látta-mozta.

— **A raszboistei közlegelő** vízhiánya miatt Regényi Lajos gazdasági előadó új kut furása iránt tett előterjesztést a tanácsnak. A tanács határozathozatal előtt helyszíni szemle megtartására utasította a gazdasági ügyosztályt, a mely ma referált a szemle eredményéről. A tanács a gazdasági ügyosztály véleménye alapján elhatározta, hogy a víz szűkében levő legelő területen új kutat furat.

— **Legujabb jótékonycélú műkedvelő-előadás.** Az 1903. évben érettségit tett ifjak és a szabadkai színműpártoló ifjuság, mint már jeleztük, folyó hó 22-én a városi színházban színelőadást rendeznek a szegény tanulókat segítő egyesület és a helybeli „fehér kereszt” jótékonyági egyesület javára. Az előadást zártkörű tánczvizigalom fogja követni a Pest szálloda összes termeiben. A műkedvelő ifjak nagyméltóságú dr. Wlasics Gyula vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztert kérték fel fővédnökül, a kinek válaszát a védnökség elfogadása iránt várják. Egyben felkérték az előadandó „Dolovai nábob leánya” című színdarab szerzőjét Herczeg Ferenczet is, hogy az előadáson való megjelenésével szerencséltesse a szabadkai közönséget. A műkedvelő ifjak által előadandó és igen fényesnek ígérkező színdarabban a szereposztás a következő: Rendező: Fehér Gyula. Jób Sándor Barna Ferenc, Vilma leánya Sente Mariska, özv. Domaházyné Körtyvélyes Kató, Szentirmai százados Czako Lajos, Janka neje Wagner Janka, Tarján főhadnagy Szabados Aladár, Loránt hadnagy Tary Tibor, Biliczky Maróth Fenyves Ferencz, Merlin báró Magyar Arthur, Szklabonyai Hajas Károly, Merlin ügyvédje Miatov Milorád, Jób háziorvosa Várad Árpád, Jób inasa Vida János, Miska tisztiszo-liga Tanai Béla, Napos káplár Lengyel József. Jegyes rendes színházi árak mellett kaphatók a rendezőség tagjainál és a színházi nappali pénztárnál. Személyjegy a tánczvizigalomra 2 korona, család jegy 5 korona. Földszinti ülőhelylyel együtt vett tánczvizigalmi jegy ára 1 korona páholylyal 3 korona. Felülfizetések

köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

— **Uj iparengedélyek.** A rendőrkapitány-ság, mint elsőfoku iparhatóság Szemmáry Jánosnak VII. kör, 12. sz. hideg és meleg ételek elárusítására, Nagy Istvánnak I. kör 260 sz. hentes iparra, Stein Ignácznak V. kör 226. sz. hideg és meleg ételek kiszolgálására, Vujkovics Lámics Anasztáziának VI. kör. 15. sz. hideg és meleg ételek elárusítására, Kubina Mátyásnak VI. kör. 811. sz. bérkocsi iparra és Hirschhorn Fülöpnek V. kör 243. sz. vegyeskereskedésre adott engedélyt; továbbá Jaszinger Amália VIII. kör 14. sz. női szabó iparát beszüntette.

— **A selyemtenyésztés haszna.** Bere-rédj Pál, országos selyemtenyésztési felügyelő most adta ki évi jelentését a selyemtenyésztés állapotáról. A jelentésből kiemeljük a következő érdekes részleteket: Magyarországon a múlt 1902. évben 2042 községben 78.390 család 1.112.543 kiló selyemgubóért kapott két millió 59 ezer koronát. 1880 óta, amióta a selyemtenyésztést rendszeresen üzik hazánkban, összesen 51.476.914 korona keresetre tettek szert a selyemtenyésztéssel foglalkozó családok. Az 1903. évi selyemtenyésztésre vonatkozó statisztikai nagy adathalmaz csak az év végeig lesz tüzetesen feldolgozható. Ennek dacára most megközelítőleg összeállították az adatokat a vármegyénkben elért eredményekre vonatkozólag. A tenyésztők jóval a beváltás előtt a következő árt fogadták el és pedig: az első osztályu gubóért 2 kor. 20 fillért, a második osztályu-ért 1 kor. 20 fillért. Ezzel szemben az első osztályu 2 kor. 30 fillérben, a második osztályut 1 kor. 40 fillérben váltották be. Ezen árfelemeléssel az idén kerekszámban vett 1.700.000 kilogram gubó után 240000 koronával több keresetet nyújtott a népnek, mint ahogy köteles lett volna fizetni az állam. Bács-Bodrogvármegyében a 15 gubóváltó állomásokon 1903. évben 121.779 kilogrammal lett több gubó beváltva és 225.745 koronával több kifizetve, mint 1902. évben. Az egész országban 1903. évben az eddigi adatok szerint 1.705.000 klgm. selyemgubó lett beváltva. Az országos selyemtenyésztési felügyelőség Szegszárdon székel és mindenkinek szívesen szolgál fölvilágosítással.

— **Katonazene az „Otthon”-ban.** A 23-ik gyalogezrednek városunkban időző kitűnő zenekara szombaton és vasárnap az Otthon kávéházban fog hangversenyezni. A legkényesebb izlésű zeneértő közönség élvezettel szórakozhatik a derék zenekar művészi egyöntetűséget produkáló játéka mellett és a műsor is mindkét estére a modern zeneirodalom legkülönbébb és legkitűnőbb termékeiből van összeállítva.

A 15-iki hangverseny műsora: 1. Blaha dalok. Induló Neubauer-től. 2. Bob herczeg. Keringő Huszka Jenőtől. 3. Nyitány Luna asszony operettéből Lineketől. 4. Ábránd, Czigánybáró operettéből. Strausstól. 5. Egyveleg magyar népdalokból. Richtertől. — Szünet. — 6. Nyitány. Orpheus operettéből Offenbachtól. 7. Magyar ábránd Bachótól. 8. A schwarwaldi malom, idyll. Eilenberg-től. 9. Falusi lakodalom Cibulkától. 10. Harmadik esengetés. Gyorspolka Králtól.

A 16-iki hangverseny műsora: 1. Gárdista induló Bob herczeg operettéből Huszkától. 2. Hajnali levelek. Keringő

Strausstól. 3. Nyitány a Czigánybáró operettéből Strausstól. 4. Karintiai dalok, változatok két szárnykürttel Strobl-tól. 5. Egyveleg a Bánk bán operából Erkeltől. — Szünet. — 6. Magyar vigjáték. Nyitány Kelet Bélától. 7. Ábránd Carmen operából. Bizettől. 8. Az automata salonban, nagy egyveleg Volstedt-től. 9. Magyar tánczok Brehmstől. 10. Jól talált, galopp Wetaschektól.

— **Villamosapás.** A tegnap esti vihar alkalmával a villám Katrinka Albert anyakönyvi hivataloszolga Vuicsidolon levő házába lecsapott. A bentlakóknak, akik mindnyájan aludtak, az ijedtségen kívül nem történt semmi bajuk. A szobában és a konyhában a falra akasztott tárgyakat azonban az áram leverte és a falakon mély nyomokat hagyott.

— **A sertés boszúja.** Nem mindennapi baleset érte a minap Varju Antal csantavéri jómódu földművelőt. Sertéseket hajtott ki a vágóhidra, s az uton az egyik kocza makranczoskodni kezdett és elmaradozott a többitől. Varju jól megzavarta a csökönös jószágot s végre sikerült a farkánál fogva elosipnie, de ez az állapot nagyon rosszul eshetett neki, mert egyszerre csak visszafordult és úgy megharapta gazdájának jobb hüvelykujját, hogy csak egy kis bőrdarabon lógott és a seb néhány nap múlva annyira elmérgeződött, hogy tegnap itt Szabadkán műtét útján kellett a leharapott ujjat eltávolítani.

— **A vasuti betörés tettese.** A vasuti teherpályaudvaron tegnapelőtt elkövetett betöréses lopás egyik tettesét, amint a betörés színhelyére visszament az ott hagyott zsákmányért, a rendőrök elcsípték Kolompár Sándor tolnamegyei kóborló cigány személyében. A tolvaj eleinte tagadta a bűncselekményben való részességét, később azonban beismerte, hogy Sztojkovits György többször büntetett cigánnyal együtt, aki csak nemrégiben szabadult ki a váci fegyházból, ők követték el a betörést. Allítása szerint a bűntárs Topolya a att rejtezik a sátoros cigányok közt s a rendőrség már át is küldött Topolyára, hogy a másik tettes is kézrekeríttessék.

— **100 korona jutalom.** Vojnics Hajdu Miksa, aki a múlt kedden 770 koronát tartalmazó pénztárcáját a városi házi pénztár helyiségében elvesztette, bejelentette a rendőrségnél, hogy 100 korona jutalmat hajlandó adni annak, a ki pénztét visszaszerzi, vagy olyan nyomra vezet, hogy az eltűnt összeg ezuton kerülne vissza birtokába.

— **A derék vevő.** Gergely József tolyai földművesnek favellára volt szüksége. Stern Samu ottani kereskedőt tisztelte meg látogatásával. A vásárlásnál olyan előkészületeket tett, mintha legalább is egy birtok vásárlásáról lenne szó. A kereskedő azonban az alkut nem akarta megkötni, mert a vevő alacsony árt kínált. Gergely ezért dühbe jött, s Stern-t úgy vágta főbe, hogy vértől borítva összeesett. A derék vevő ellen megindították az eljárást.

— **Hamis pénz a piacon.** Polyákovics János bejelentette a rendőrségnél, hogy tegnap a piacon egy rosszul utánczott hamis forintost kapott. A hamisítvány egészen kopott, tehát már hosszú ideje van a forgalomban.

— **Felhívás.** Sári István Arena-igazgató felhívja Bogesits Illés, helybeli mészáros, hogy fogadja el Mouldon, amerikai

atlétával a birokversenyt. Sári igazgató 200 korona díjat ajánl fel neki, ha Mouldont legyőzi, míg Mouldon minden percért 10 koronát fizet Bogesitsnek, a hány percig képes lesz a lábán megállni.

— **Elveszett egy pénztárosa** a Lenkei-utczában vagy a régi szénatéren. A tárczában egy törött láncz, aranygyűrű, piros köves női gyűrű és 30 korona készpénz volt. A becsületes megtaláló, a ki az elveszett értéktárgyakat a rendőrséghez beszolgáltatja, illő jutalomban részesül.

— **Anyakönyvi hírek. Meghaltak:** Kovács Mária 1 év, Rostás Márk 9 hó, Szudárovits Magdolna 3 hó, Sztantics Gizella 1 év, özv. Ivits Jánosné Mihálycsin Mária 51 év, Horvát Rozália 3 hó, Somogyi Katalin 1 év, Csóvits György kalocsai egyh. papnő-vendék VII. oszt. 18 év, Székér István 1 hó Született: 12, 8 fiu, 4 leány. Eljegyzések: Fürchtgott Jenő kereskedő Mélykútról Kauffmann Gizellát, Ivánovits Nándor Torma Terézrel, Franciskovits Márk Sztantics Máriával.

Uj női tanintézet.

Városunk, a nemsokára beköszöntő uj tanév kezdetével, egy újabb tanintézettel fog gyarapodni, a melynek hézagpótló hivatást tulajdonítanak mindama nagy számú érdeklődők körében, a kik a megnyíló új intézet szükségességét régóta hangoztatják.

A polgári iskolából kikerülő leányok, a kik csak a legszükségesebb női kézimunkák készítését sajátították el, nem találtak módot arra, hogy a női házi ipar számos ágából, a melyek egy modern család szükségleteinek előállítására képesítenek, szakszerű kiképeztetést nyerhessenek.

Czéner Andorné urhölgy volt az első, a ki ezen az intelligens közönség minden rétegében régen érzett hiány pótlása végett a tettek mezejére lépett és kiváló elismerésre méltó, fáradhatlan buzgalomával lehetővé tette, hogy néhány hét múlva egy magán nőipariskola nyíljon meg városunkban.

A nőipariskola ügyét a f. hó 12-én megtartott közgazgatási bizottság ülésén referálta Graeff Nikáz tanfelügyelő, bemutatva a miniszteri engedélyt, mely az új női tanintézet létesítését lehetővé tette.

Az intézet vezetőjéül Harisné Major Flora urhölgy lett megnyerve, a ki 10 évig vezette a szegedi államilag segélyezett nőipariskola kézi munka osztályát és sikeres működése révén nemcsak elismerés, hanem kitüntetések is jutottak osztályrészeül.

A kezdeményező Czéner Andorné urhölgy a szakminiszteriumok részéről a jövőre nézve is bírja a támogatás és pártfogás ígéreteit az intézet részére.

Az illetékes körök minden iránybani támogatása révén a szervezési előmunkálatok nagyrészt befejezést nyertek és így az intézet szeptember hó 10 és 15-ike között megnyitható lesz.

Az intézet iránt már széles körű érdeklődés mutatkozik a hölgyközönség körében, mert e régen nélkülözött szakoktatás révén nemcsak a serdülő leányok, hanem még a családanyák is igyekezni fognak, hogy háziipari ismereteiket gyarapíthassák.

Amint értesülünk, Czénerné urasszony arra is vállalkozott, hogy augusztus 20-tól kezdődőleg Lenkey utczai (Skultéty ház) lakásán a beiratásokat személyesen fogja eszközölni szeptember hó 1-ig, a mikortól fogva

már az intézet vezetője Harisné Major Flóra urnő fogja a jelentkezőket felvenni a nőipariskola helyiségében.

Egy gépkocsi kalandja.

Egy előkelő bécsi ur furcsa módon szabadult meg az automobiljától. Amint éppen a háza előtt állott a gép, hogy urát kocsizni vigye, egy panamakalapos gentleman lépett ahhoz;

— Eladó ez az auto? — kérdezte a chauffeur.

— Nem tudom, uram; de tessék megkérdezni a gazdám.

A gazda — fiatal, ismert alakja a bécsi társaságnak — tényleg gondolt már arra, hogy tudad a gépén és ujat vásárol. Szívesen vette a tehát az ismeretlen gentleman ajánlatát.

— Báró Roederer vagyok. Berlinből — mutatkozott be a vásárló. Ha nem méri drágán, uram, szívesen megvásárolnám ezt a gépet, mert tetszik nekem.

— Tízezer koronáért eladom. Tavaly vettem tizenötezerért.

A báró ur nézte, körüljárta az automobil, aztán kezét adott.

— Áll az alku! Tessék, azonnal átadok önnek egy chequet... Amíg az utalványt beváltja, én majd leszek bátor a gépet az ön gépészevel kipróbálni.

— Kérem, méltóztassék! — udvariaskodott a bécsi ur, mire a berlini báró beült az autóba, amely csakhamar továbbrogtott.

A bécsi ur nyomban elment a bankba beváltani az utalványt, de... olyan nevű urnak nem volt hittele a banknál. Kellemetlen előérzettel üzve, a bécsi ur tehát haza sietett, hogy a visszatérő automobil vásárlójával beszéljen. Várt fél órát, egy órát. Az automobil nem jött. Végre két és fél órai késedelem után visszajött a chauffeur, de egyedül és gyalog.

— Hát a gép hol van? — rivalt rá a gazdája.

— Uram... én nem tudom... borzasztó csak elképzelni is!...

— Az ég szerelmére, hát hol az a gazember, hol a gépem?!

— Azonnal megmondom... Ugy történt a dolog, hogy amikor az országuttra tértünk, a báró urnak lefújta a szél a panamáját... természetesen siettem leszállani a kocsiból, hogy fölvegyem e kalapot... akkor aztán nélkülén elindult a gép és pillanat alatt már messze röpüle... Így történt. Én kiáltoztam, de nem akar megállni.

Most pedig a bécsi ur bottal veri a gépe nyomát. Azóta ki tudja, már merre száguld Európa országutjain.

Az országos orvosszövetség sorsjátékához.

Megragadjuk azt az alkalmat, hogy az országos orvosszövetség sorsjátékot rendezett az orvosi nyugalomdíj- és segélyintézet javára, miszerint elmondjuk véleményünket az orvosról.

Az orvos az emberiség legnagyobb jótévője, az ember legnagyobb, leghasznosabb barátja, neki köszönhet az emberi faj a legtöbbet a világon. A rettenetes nagy

betegségek ellen az orvos ragad fegyvert a tudomány fegyverét, az orvos vet gátat a gyermekhalálozásnak, a ragályos betegségek pusztításainak és ezer-ezer új gyógy-módot és gyógyszert talál fel, gyógyít, kutat, tanul folyton, hogy mentse az emberiség szenvedőit. És mégis a hálátlan-ság legjobban az orvost éri. A legtöbb orvos küzködik nagy tudománya mellett a megélhetésért, — küzköd véres verejtékekkel a mindennapi kenyérért. Így történhetett azután az, hogy a mai napig az orvosoknak nem volt nyugalomdíj és segélyező intézete.

Az országos orvosi szövetség most megalapítva az orvosi nyugalomdíj- és segélyező intézetet ennek céljaira világhírű tanárorvosaink vezetése mellett egy koronás sorsjegyből álló tárgysorsjátékot rendezett, melynek húzása ez év október 10-én lesz Budapesten.

E bizottság élén többek között a következők állanak: Kétly Károly dr. udvari tanácsos, Thanhoffer L. dr. királyi tanácsos, egyetemi dékán, Lenhossek M. dr. az anatómiai intézet igazgatója, Liechtenber Kornél dr. a poliklinika főorvosa, Nékám dr. tanár és Ónody dr. tanár.

E kiváló tanárok, kik a nyári emberéletet mentettek már meg, vezetése alatt áll az a sorsjáték, mely hivatva van az agg elbetegült és munkaképtelen orvosok állapotán segíteni. A társadalomnak tehát legszentebb, legnemesebb, de egyuttal a legnagyobb kötelessége, hogy e nemes és jótékony célhoz a maga filléreivel hátateli szívvvel hozzájáruljon.

Szép és nemes vonás az orvosoktól, hogy ők ezen alapot nem közadás útján akarják megszerezni, noha nagy emberbaráti szolgálataik folytán ehhez teljes joguk lett volna, hanem sorsjátékkal, melynél számos nyeresémtárgynál a főnyeresemény 50,000 koron értékkel bír.

A sorsjegy ára 1 korona s kapható mindenütt, de legkönnyebben Budapestre fordulni az országos orvosszövetség sorsjáték-irodájához, Budapest, IV, Váci-utca 17.

SZINHÁZ.

A szini bizottság kiküldöttel. A szabadkai szini bizotts. legutóbbi ülésén *Sziebenburger* Károlyt, dr. *Demidor* Imrét és dr. *Bóli*s Józsefet küldötte ki, szintársulatunk jelenlegi működésének és személyzetének megbirálása végett. A kiküldöttek ma délután utaztak el Szentesre a társulat jelenlegi működési helyére, a hol két előadást fognak végignézni.

Bottyán generális Kovásznán. Az erdélyi Kovásznán megtartott Rákóczy ünnepély diszeloadásául az ottani szintársulat *Sziebenburger* Károlynak »Bottyán Generális«-át hozta színre kitünő előadásban, óriási sikerrel. A darab ottani főszereplői közül többen játszták már szerepeiket Szabadkán is, még pedig Szász Anna, Szabó Ferencz és Rátkay Sándor, a kik a szabadkai premieren is közreműködtek.

Törvénykezés.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai kir. törvényszék szüneti büntető tanácsa f. hó 19-ére, szerdára a következő bűnügyeket tűzte ki főtárgya-

lásra: Neustadt Mór család bukás büntette, Róth Péter zsarolás büntette és Pilisi Margit lopás vétsége.

— **Bünpör dr. Kalmár Antal miatt.** Dr. Kalmár Antal, a kiváló publicista miatt egy bünpör van keletkezében Debreczenben. Dr. Király Péter, a «Debreczen»-ben egy hazafias üdvözlő levelet intézett dr. Kalmár Antalhoz, a mikor azt a királysértés vétsége miatt Budapesten elítélték. Ezen érdekes bünpörre vonatkozólag a következő hivatalos megkeresést intézte a vizsgálóbíró a D. kiadóhivatalához:

«Vétség elkövetőjének nyilvános feldicsérése által elkövetett vétség miatt terhelt dr. Király Péter ellen folytatott bűntudományban felkérem, hogy a «Debreczen» 119. számában «Üdvözlő levél dr. Kalmár Antalhoz» czim alatt foglalt közlemény kéziratát hozzám mielőbb megküldeni sziveskedjék. Debreczen, 1903 augusztus 8. Szoboszlai, vizsgálóbíró.»

A vizsgálóbírói megkeresésnek a D. kiadóhivatala már eleget tett.

Közgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorológiai intézet távirati jelentése.) E hó 15-ére meleg időjárás várható, elvéve csapadékkal és zivatarokkal.

Magyar biztosító intézetek.

Hazai általános biztosító társaság Jég- és tűzkár ellen.

Közgazdasági életünknek a fejlődés rendjén immár elengedhetlen kiegészítő részévé lett a biztosítás, a romboló elemek ellen való védekezés. A jég, a tűz a magtól a kalászig Damokles kardjaként lebegnek a gazda felett s a tűz még azután is kísérti. Hányszor teszük tönkre egy egész élet öntudatos munkáját a káros elemek, s a ma még vagyonos gazda holnap már koldusbotot vehet kezébe.

Ismeretes dolgok ezek, s mégis egész vidékek vannak, hol a gazdaember oszlopán a jó szerencsére bizza egész vagyonát.

Tagadhatatlan, hogy meg van az oka is ennek a huzódásnak.

Nem érti meg a nép a biztosítás szükségességét, mert a sors véletlene folytán még eddig elkerülték az elemek, s nem akadt, ki felvilágosítsa a véletlenben való bizalom veszedelmes voltáról.

Ezeknek a körülményeknek az ismerete indította közéletünk vezető embereit arra, hogy a magyar gazda, a magyar nép életviszonyainak megfelelő biztosító társaságot létesítsenek. Azok, a kiknek mindig szíven feküdt az ország népének anyagi helyzete, boldogulása, a kik érzik, tudják, hogy az édes anyaföldben rejlik a hazaszeretet, tömörülve Kossuth Ferencz köré, az ő elnöklése és a jeles nemzetgazdász Tóth Pál vezérigazgató vezetése alatt megalkották a Hazai általános biztosító társaságot.

Lelkesítve hazafias érzésektől, megküzdött minden akadálylyal a társaság s 1899 óta, az egészséges fejlődés útján alig 4 év alatt olyan eredményeket ért el a jég- és tűzkárbiztosítás terén, melynél nagyobb haladást egyik intézet sem mutathat fel.

Elérte azt, hogy versenyképes tételért a magyar nép bizalommal viseltetik iránta, mert érzi, hogy ez a társaság minden ízében magyar.

Megvalósította a biztosító közönségnek jogos óhaját, hogy a károkat azonnal a legmagasabb összegben képes megtéríteni. Az ország ezer meg ezer lakója s hálatelt levelei a bizonyosság, hogy mennyi könnyet száritott fel az utóbbi 4 év alatt a Hazai általános biztosító társaság. A hol megjelent, ott nincsenek már éveken át porladó falak, szenesedett gerendák, mert a pusztulást nyomon követte az újraszkótás.

A magyar gazda, a magyar nép érdeke, hogy bizodalommal forduljon a Hazai általános biztosító társasághoz, mert a saját lelkéből fakadt s hazafias érzéseiben él. E törekvő intézetnek vállalkozását figyelemmel fogjuk kísérni s működésére alkalomadtán visszatérünk.

Papp Ferencz.

— **A bácstopolyai tejszövetkezet.** dr. Hadzsy agilis vezetőjének halálával kevés időre szünetelt; de biztosan várható, hogy legközelebb ismét aktivitásba lép a népi anyagi jólétét elősegítő egyesület. Ugyanis Fekete István agilis birtokos az egyesület alelnöke sok fáradsággal és utánjárással kieszközölte, hogy 46 drb fejős tehenet a földművelésügyi minisztertől nyert pénzen már ismert feltételek mellett a topolyaiak kapjanak. A tehenek és a fejlett borjuk f. hó 9-én vasárnap érkeztek meg Eszék felől — Tolnamegyéből.

Gabonaüzsdé.

Budapesti gabonaüzsdé.

Jó kínálat és élénk vételkedv mellett eladatott 50.000 mm. buza szilárd tartott áron.

A többi termények változatlanul zárultak. Mérsékelt forgalom mellett a határidő-üzlet szilárd irányzat mellett folyt le, lényeges változás nem volt.

	Kezdeté	Változás
Buza májusra	—	—
Buza okt.-re	737	735—736
Buza ápr. 1904	763	761—762
Rozs	—	—
Rozs okt.-re	618	620—618
Rozs	—	—
Zab májusra	—	—
Zab	—	—
Zab okt.-re	537	538—537
Tengeri májusra	—	—
Tengeri júliusra	616	617—616
Tengeri aug.-ra	616	617—616
Tengeri májusra	506	504—503
Repcé aug.-ra	10-95	10-95—11.06
Repcé	—	—

Helyi gabona árak.

Élénk kínálat és ugyanoly vételkedv mellett forgalomba került ma 2500 mtm. buza 7.—7.16 koronás árban.

Zabban szintén élénk kínálat fejlődött és forgalomba került 1500 mtm-át 4.70 koronáért vásárolták.

Élénk kínálat mellett rozsért 5.00 koronát és répáért 4.00 koronát fizettek.

Tengeri mérsékelt kínálattal szemben élénken lett keresve és prima minőségű 6.20 koronás árban kelt el.

Idegenek Szabadkán.

Augusztus 14.

Nemzeti szálloda. Maternie János utazó Bpest. — Braun Simon utazó Bpest. — Blau Áron utazó Bpest. — Kanitz Jakab utazó Bpest. — Strasser Jakab utazó Bpest. —

Fenyatz György utazó Bécs. — Grünwald Albert utazó Bécs. — Springer Ignác utazó Bécs. — John Ferencz utazó Bécs. Alvincy Béla keresk. Jágerndorf. — Benkő Gy. Ede tisztviselő Bpest. — Öhlschleger Mária magánzó Djkovár.

Bárány szálloda. Báró Leithner vezérőrnagy Bpest. — Majekus utazó Bécs. — Spitzer keresk. Bpest.

Pest szálloda. Witz Ferencz gyáros Ujvidék. — Hirsch Miksa utazó Bpest. — Lóvi Erneszt keresk. Mélykut. — Szilaj Lajos Pápa. — Hofbauer gyógyszerész Szabadka. — Csokonai Emil utazó Arad.

Polgári szálloda. Braun Ignác keresk. Ó-Becse. — Révész Rezső utazó Bpest. — Nyári Pál Vác. — Boros Gyula utazó Szeged. — Harmat Lajosné Káty. — Bobány Péter Zenta. — Ballus Pál Petrovosszelló. — Mór Fülöp Szentiván. — Burlasz Samu keresk. Bpest. — Hungan János Nagy-Teróniga.

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

Hirdetések.

Orvosok Sorsjátéka

Az összes nyeremények ékszerekből, arany- és ezüsttárgyakból lesznek

Főnyeremény 1 brillians nyaklánc, riviére, 44 értéke nagy brilliansból.
40.000 korona 1 pár nagy brillians-fülbevaló.
 1 nagy brillians női-melltű.
 1 arany karperec brillians kövekkel kirakva.
 1 brillians női marquise-gyűrű három rubinkövel.

Jutalom 1 arany nyakkék brilliansokból és valódi gyöngyökből.
értéke 1 pár fülbevaló brilliansokból és valódi gyöngyökből.
10.000 korona 1 női melltű brilliansokból és valódi gyöngyökből.
 1 arany karperec kirakva brilliansokkal és val.gyöngyökkel
 1 aranygyűrű brilliansokkal és gyöngyökkel.

Ezen 50.000 korona értékű két nyeremény egy sorsjeggyel is nyerhető.

I. nyeremény 12 személyre való teljes ezüst evőkészlet, remek szecessziós kivitelben, elegans fatartóban
1000 kor. értékben A készlet 121 darabból áll.

II. nyeremény Szecessziós kivitelű remek női toilette-készlet ezüstsől, elegans fatartóban.
1000 kor értékben

További 1837 nyeremény: à K. 500.—, K. 100.—, K. 50.—, K. 20.—, K. 10.— aranyból és ezüsből.

1 sortjegy ára: 1 korona;

portó fejében 10 fillér melléklendő.

5 drb sorsjegy megrendelése esetén a sorsjegyek portómentesen küldjük. — A sorsjegyek minden bankházban, váltóüzletben és dohánytözsdeben kaphatók.

Központi iroda: BUDAPEST, IV., Váci-utca 17i

Mindennemű

**Tűzijátékok és papír —
 lampionok**

— nagy választékban kapható —

Illgen János

fűszerkereskedőnél, Szabadkán, a színház mellett.

A mű festőhez

cs címzett egyházi szerek és festék kereskedés, mű és iparfestészeti terem megnyitás.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy a közel husz éven át fönálló üzletemet megnagyítom és kibővitem

egyházi szer és festék-kereskedéssel.

A »Műfestőhez« címzett kereskedésben elfogadtatnak megrendelések egyházi képfestésre, portralt festésre, templom festésre bármely stylben; szobafestések magyar stylben; termek és szállodák modern kifestése; aranyozások, oltár-épitések, szobrok polikromlrenása, másolások, szóval minden a műfestési és festési szakmába vago munkák.

Előnyös beszerzési források lehetővé teszik, hogy **eredeti gyári árakban számíthatok, s így ve-vőmet olcsón és szolidan szolgálhatom ki.**

Ajánlom továbbá a festőknek és háztulajdonosoknak

egujabb találmányomat

nedves falaknak szárazza tetele végett festés által,

mely feleslegessé tesz minden grundolást, s hulladék leválást. Ezen uj találmányom

a Bátorí magyar új enyv,

mely kizárólag csak nálam kapható. — 100 kiló 25 kor., ugy, hogy meghigitva egy kiló eny csak 4 fillérbe kerül. De a festőnek azáltal is nagy előnye van, mert oly kész enyvot kap, amelyet bármily vízzel megritkíthat, szagtalan, főzni nem kell és sok időn át tartható, mer, nincs romlásnak kitéve.

Festőmestereknek 1 kilónként is szolgálok, 1 kiló 10 fill. a mi egy menyeezethez vagy egy falnak elégséges.

Bátorí (Blaskovits) Mihály

műfestész Szabadkán.

Üzlet: Deák-utca Job-féle ház. Lakás: VII. kör, Erdő-utca 66. sz

Tőkepénzesek Figyelmébe!

egy jó találmány értékesíté-
séhez társat keresek.

Czim a kiadóhivatalban.

**Magyar kölcsön-
könyvtár előfize-
tési ára egy óra**

1 korona

Heumann Mór

könyvkereskedésében

S z a b a d k á n.

SZABADOS SÁNDOR

könyvnyomdája Szabadkán

a nemzeti Szálloda mellett

olcsó árak és pontos kiszolgálás mellett készít:

diszes gyászlapokat, névjegyeket, árjegyzéket, étlapokat, feltünó falragaszokat, eljegyzési, esketési és bali meghívókat, izlésesen kiállított levélpapír és boríték cimnyomatokat, ügyvédi és hivatali nyomtatványokat, üzleti körleveleket, műveket és táblázatokat, havi és folyóiratokat, szalag-aranynyomást, reklamkártyákat stb.

Szeplőt, májfoltot,

bőratkakat, anyajegyeket, pörsenéseket és mindennemű más foltot rövid használat után eltávolít az arczról és kézzről s a bőrt puhává és fehérré teszi a

Govorkovich Janos

eszéki gyógyszerész által készített:

Eszéki Mária-kenőcs,

amely a dr. SPITZER féle

Mária szappannal

együtt használva állandó és üde szépséget kölcsönöz az arcznak. — A köszönő levelek ezrei tanuskodnak a világhírű kenőcs bámulatos hatásáról.

Kapható Szabadkán:

Zalán Béla drogueriájában

A kenőcs ára 70 fill., a szappané 80 fill.

Önkéntes birói árverés.

Vermes Nándor tulajdonát képező 41 hold 1376 □ öl kelebíai szántóföld, — 9 hold 76 □ öl szántó a napuyugati ugarokban, — 4 hold 386 □ öl ludasi szántó és rét, — 3 hold 807 □ öl palicsi szőlő a villamos vasut mentén a park közvetlen közelében, — 2 hold 934 □ öl szegedi szőlő, — és 1481 □ öl területű majsai szőlő f. é. augusztus hó 28 án d. e. 9 órakor a kir. törvényszék árverési helyiségében önkéntes birói árverésen a legtöbbet ígérőknek el fognak adatni.

Az árverési feltételekről bővebb értesítés nyerhető Dr. Blau Lajos ázabadkai ügyvédnél.

WACHSMANN JENŐ

gyógyszertára az »Órangyalhoz« Szabadkán, Zombori-ut 31 sz. Telefon 227. sz.

Ajánlja dúsán felszerelt

gyógyszertárát, s gyógyanyag raktárát

a t. cz. közönség figyelmébe.

Az összes gyógykülönlegességek, impraegnált és egyszerű kötszerek, cognac, gyógyborok s mindennemű e szakmába vágó cikkek nagybani raktára s előnyös beszerzési forrása.

Telephon rendelések a város és Palics fürdő területére díjmentesen házhöz szállítatnak.

Gazda közönség figyelmébe!

Weitzenfeld Márczell

kender-, kötél-, zsinag-, zsák- és ponyva raktára.

SZABADKA

Kovács u. 234 sz. Telefon 190

Az aratás alkalmából

ajánlja dusan berendezett

zsák és ponyva raktárát.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Báoskában 600 korona, 700 korona sőt 800 korona is katasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vételár háromnegyedrésze lesz megszavazva.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schäffer Dilmos

bankigazgató

Szegeden.

Megbízható, szolid üqnyökök alkalmaztatnak.

ELADÓ

a IV. kör Horváth-utca 123. számú

H A Z,

mely áll 4 szoba, konyha, kamra és melléképületekből.

Erteközhetni Nagy Tekla vendéglőjében V-ik kör.

NYILATKOZATOK!

A Szt. Lukácsfürdői Kristály-forrás nagy mélységből fakadó, állandó összetételű ásványvíz és a chemiai analysis alapján igen tiszta, calcium- és magnésin-hydrocarbonatos ásványvíznek minősítendő Budapest, 1900. aprilis 12-én

A magyar kir. tudományos egyetem I. chemiai intézete.

A vizsgált Szt-Lukácsfürdői Kristály forrás ásványvizét bacteriologiai szempontból kitűnőnek kell minősítenünk. Budapest, 1890. aprilis hó 5-én

Budapest székesfőváros bacteriologiai intézete.

A m. kir. belügyminiszter 68327/IV. sz. a. engedélyezte, hogy a Kristály-forrás szénsavval telített forrás ásványvizét elnevezés alatt forgalomba hozzassék.

Budapest székesfőváros vegyészeti és tápszervizsgáló intézete a Kristály-ásványvizet tiszta, bomlási anyagoktól egészen mentes és chemiai szempontból egészségesnek minősítette. Az Országos Közegészségügyi Tanács a Kristályforrást oly ásványvíznek minősítette, mely helyes és tisztán való kezelése folytán a külföldön való versenyre más ásványvizekkel hivatott,

Ő cs és apost. kir. Felsege főudvarmesterei hivatalától. Az alulírott cs. és kir. Udvari gazdasági hivatal ezennel igazolja, hogy a „Kristály“ Szt Lukácsfürdői hegyiforrás igen kellemes ízű és üdítő italnak találtatott.

Bécs, 1901. augusztus 23-án.

A cs. és kir. udvari gazdasági hivatal:

Franz von Worlitzky, cs. és kir. udvari gazdasági igazgató.

Minden egyes üveg, a külföldön is, a magyar orzmmelrel van ellátva.

A németországi képviselőségnek engedélyezett, ő kir. felsege György poroszországi nerezegi udvari szállító ezimer.

A magyar kir. miniszterelnök 1903. május 13-iki 2031. sz. határozata tolytán viselesre engedélyezett magyar állami ezimer

A délamerikai képviselőségnek engedélyezett argentiniai állami ezimer.

Ajánlják: Prof. Dr. Korányi Frigyes, főrendiházi tag, az Országos igazságügyi tanács elnöke; Prof. Dr. Kétly Károly, a Magyar Orvosszövetség elnöke; Prof. Dr. C. Malbran, a Közegészségügyi tanács elnöke Buenos-Airesben; Cemm. Prof. Dr. Giuseppe Laponi, XIII. Leo pápa ő Szentségének orvosa Rómában és ezernél több belföldi és külföldi gyakorló orvos, tanár és vegyész. — Dr. Riegler Gusztáv, a kolozsvári egyetem egészségtan tanára, az 1902. évi XII. magyar balneologiai kongresszuson, a forgalomban lévő különféle ásványvizeknek bacteriologiai szempontból történt vizsgálatáról tartott előadásában a legtisztábbnak a Szt-Lukácsfürdői Kristály-forrás ásványvizét jelentette ki. **Szt.-Lukácsfürdő Kútállalat Budán.**

LENGYEL MANÓ

Bank és Bizományi Üzlete

Szabadkán,

1. kör, Eötvös-utca 117. sz.

(az »Arany dinnye«-hez ozlmzett házban.)

Ajánl törlesztéses jelzálogkölcsönöket 10 évtől 60 évig terjedő visszafizetéssel 3½ és 4% kamattal, városi bérházak és földbirtokokra leendő betáblázás mellett,

Olvasd!

Olvasd!

ENGL ADOLF

varrógép-kerékpárraktára és házi sürgöny (villamos osengetyű) installáló intézete.

Szabadkán, Kosuth-utca

a „Pest szálloda”-nak és dohány nagyüzemének átellenében.

elsőrendű varrógépeket — részlettízítésre is, és a cöntinens legjobb kerékpárját, a „Styria”-t, a melynek főképviseleje, egyszeremind Szabadka és a megye nagyobb területére.

Különösen felbírja a hölgyközönség figyelmét műhímzőgépekre, a melyekkel bármilyen complicált mintájú hímzést művésziösen lehet előállítani.

Minták és gépek bármikor megtekinthetők és szaktanítás INGYEN.

Bevezet házi sürgönyöket (villamos osengőket és elfogad mindennemű e szakba vágó valamint bármilyen gépjavitást, lelkiismeretesen, pontosan és olcsón.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Elegáns kalapok, nyakkendők, botok, gallér és kézelők, keztyűk, harisnyák, fekérneműek és sport cikkek dús választékban.

==== Különlegességek női bluzokban. ====

EISLER IZSÓ

férfi és női divatárúházában
Szabadkán, főtér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden apró hirdetés beiktatása 15 szög 40 fillérbe kerül, minden további szó 2 fillérbe, vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül.

— Az apróhirdetések előre fizetendők. Értesítéseket a kiadóhivatal ad, levélbeni kérdésekhez válasza való bélyeg melléklendő.

AKINEK

házastársra,

segédre,

ispánra,

kertészre,

kulesárra,

gazdatisztre,

gazdasszonyra,

szakácsnőre,

szobaleányra

van szüksége

AKI

butort,

zongorát,

bort,

gabonát,

gyümölcsöt,

házat,

telket,

birtokot,

kocsit, lovat,

eladni kíván

az a „Bácsmegeyi Napló”

apró hirdetési rovatát
használja.

SÜRGÖNY-CZIM:
DÁNIEL SZABADKA

AJANLJA A DUSAN FELSZERELT

CSERÉPKÁLYHA- ÉS CEMENTÁRÚ
RAKTÁRÁT

Legolcsóbb a

Terézia

 levélpapír

szép Ivori színben, **tükör sima felületű,** kellemes irás. — 50 boríték és 50 levélpapír, diszes dobozban

 65 krajczár.

Kapható **Heumann Mór** papirkereskedésében Szabadkán.

Kladek Kázmér

diszszoba festő és mázoló Szabadkán
Bercsényi-utca, 669. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó munkálatokat, a legkényesebb ízlésű szobák, vendéglők és termek festését — enyv, olaj, vagy tempera kivitelben

jutányos árak mellett.